

VAT, KSeF i Ordynacja podatkowa 2026/2027 w samorządowym zakładzie budżetowym

Jeden podatnik, wiele jednostek, wspólna odpowiedzialność.

Stan prawny na dzień 12.10.2026. Część omawianych zmian dotyczy przepisów, które wejdą w życie 1 stycznia 2027 r. Przed każdym szkoleniem aktualizuję program do stanu prawnego na dzień szkolenia.

Samorządowy zakład budżetowy nie jest odrębnym podatnikiem VAT, a mimo to wystawia i przyjmuje tysiące faktur, stosuje własny prewspółczynnik i przygotowuje dane, za które przed urzędem skarbowym odpowiada cała jednostka samorządu terytorialnego. Przełom 2026 i 2027 roku podnosi stawkę: KSeF pokazuje organom podatkowym faktury każdej jednostki z osobna, a kumulacja zmian w VAT i Ordynacji podatkowej wymaga przebudowy procedur, które w wielu zakładach nie zmieniały się od centralizacji rozliczeń.

Od 1 października 2026 r. obowiązuje nowelizacja Ordynacji podatkowej (ustawa z 29 maja 2026 r., Dz.U. poz. 846), która zmienia zasady korekt i odzyskiwania nadpłat oraz podwyższa limit korekt dokonywanych przez urząd. Od 1 stycznia 2027 r. kończy się okres przejściowy w KSeF, a pakiet zmian w VAT (ustawa z 4 września 2026 r.) rozszerza odpowiedzialność solidarną nabywcy na usługi powszechnie kupowane przez zakłady: informatyczne, doradcze, księgowe i reklamowe.

Dla kogo. Szkolenie jest przeznaczone wyłącznie dla głównych księgowych samorządowych zakładów budżetowych: wodociągowo-kanalizacyjnych, komunalnych, mieszkaniowych, komunikacyjnych oraz sportu i rekreacji. Każdą zmianę omawiam z perspektywy jednostki działającej w strukturze scentralizowanego podatnika, na przykładach z gospodarki komunalnej, a nie z obrotu handlowego.

MODUŁ 1

Zakład budżetowy w KSeF – pierwsze doświadczenia i zmiany od 1 stycznia 2027 r.

- Jeden NIP, wiele jednostek: identyfikator wewnętrzny, uprawnienia nadawane przez JST i podział ról między urzędem a zakładem.

- Jak prawidłowo oznaczyć jednostkę na fakturze? Podmiot3, role „JST – wystawca” i „JST – odbiorca” oraz najczęstsze błędy dostawców.
- Faktura zakupowa wystawiona tylko na NIP gminy, bez wskazania zakładu – czyja to faktura i kto ma ją odebrać?
- Sprzedaż masowa na rzecz mieszkańców:
 - faktury dla osób fizycznych poza KSeF czy w KSeF – co się opłaca przy wodzie, ściekach i odpadach,
 - odbiorcy mieszkani: wspólnoty, rolnicy ryczałtowi, przedsiębiorcy w lokalach mieszkalnych,
 - bilet komunikacji miejskiej jako faktura.
- Zmiany od 1 stycznia 2027 r.:
 - koniec faktur wystawianych z kas rejestrujących,
 - paragon z NIP do 450 zł przestaje być fakturą uproszczoną – skutki dla drobnych zakupów zakładu,
 - numer KSeF lub identyfikator zbiorczy w przelewach, w tym w podzielonej płatności.
- Kary za błędy w KSeF: od 2027 r. czy od 2028 r.? Obowiązujące przepisy, projekt odroczenia (UD477) i zapowiadany model „przypomnienie – czynności sprawdzające”.

MODUŁ 2

Pakiet zmian w VAT od 1 stycznia 2027 r. – co dotyczy zakładu budżetowego

- Nabycie od podmiotów zagranicznych usług zwolnionych z VAT – koniec wykazywania w JPK_VAT.
- Kasy rejestrujące (kasy basenów, biletowe, punkty obsługi klienta): obowiązek wyrejestrowania kasy, kara 300 zł, zakaz wymiany pamięci fiskalnej w starszych urządzeniach.
- Możliwość sprawdzenia statusu kontrahenta w wykazie podatników VAT na dzień wstecz (do 5 lat) – narzędzie dla zamówień i kontroli zarządczej.
- WNT środków transportu bez 14-dniowego terminu zapłaty VAT – zakupy pojazdów specjalistycznych i taboru.
- Ulga na złe długi w zakładzie: zaległości mieszkańców za wodę, ścieki i czynsze w scentralizowanym JPK_V7.

- System kaucyjny – stawka VAT dla niezwróconych kaucji od 1 grudnia 2026 r.
- Które zmiany pakietu załączników nie dotyczą? Krótki przegląd, aby nie tracić na nie czasu.

MODUŁ 3

Prawo do odliczenia w zakładzie budżetowym – prewspółczynnik, dotacje i nowe ryzyka

- Prewspółczynnik zakładu budżetowego po dziesięciu latach stosowania: wzór z rozporządzenia a metody indywidualne w orzecznictwie.
- Czy zakład wodociągowo-kanalizacyjny musi stosować prewspółczynnik „przychodowy”? Metoda oparta na ilości dostarczonej wody i odebranych ścieków.
- Dotacja przedmiotowa a podstawa opodatkowania – kiedy dopłata do ceny jest obrotem?
- Korekta roczna odliczenia i korekta wieloletnia przy inwestycjach przekazanych przez gminę.
- Nadużycie prawa zamiast pozorności – nowa podstawa odmowy odliczenia od 1 stycznia 2027 r. (wyrok TSUE C-114/22).
- Faktura niezgodna z rzeczywistością w zamówieniach publicznych – ryzyko po stronie zamawiającego.

MODUŁ 4

Odpowiedzialność solidarna i weryfikacja wykonawców

- Usługi niematerialne z nowego załącznika nr 16: oprogramowanie i obsługa IT, hosting, usługi księgowe, doradcze, reklamowe, związane z zatrudnieniem.
- Kto odpowiada za VAT nierzetelnego wykonawcy – zakład czy gmina?
- Limity ochronne: faktura do 15 000 zł brutto oraz 50 000 zł netto miesięcznie od jednego usługodawcy.
- Split payment jako tarcza i jej granice.
- Towary i usługi z załącznika nr 15 (roboty budowlane, paliwa, złom) – przejście z PKWiU na Nomenklaturę Scaloną dla towarów.
- Czy można jednocześnie stracić prawo do odliczenia i odpowiadać solidarnie? Wyrok TSUE w sprawie C-276/24.

- Należyta staranność a Prawo zamówień publicznych – co wpisać do umowy i dokumentacji postępowania.

MODUŁ 5

Ordynacja podatkowa po zmianach od 1 października 2026 r. – perspektywa jednostki scentralizowanej

- Korekta deklaracji z nadpłatą bez odrębnego wniosku – korekta częściowa zakładu a korekta JPK_V7 całej JST.
- Obowiązkowe uzasadnienie korekty przy nadpłacie powyżej 10 000 zł: kto je przygotowuje i w jakim terminie zakład przekazuje dane do urzędu gminy?
- Korekta dokonywana przez urząd skarbowy do 10 000 zł – informacja o przyczynie korekty i sprzeciw podatnika.
- Nowe zasady doręczeń i pełnomocnictw – obieg korespondencji między JST a zakładem.
- Zmiany w terminach zwrotu i oprocentowaniu nadpłat.
- Ograniczenie raportowania schematów podatkowych (MDR) do uzgodnień transgranicznych – co pozostaje z procedury wewnętrznej JST?

MODUŁ 6

Automatyzacja kontroli – co Ministerstwo Finansów widzi w danych zakładu

- KSeF, scentralizowany JPK_V7, „Biała Lista” i STIR – cztery spojrzenia na tę samą transakcję.
- Czy KSeF pozwala organom analizować zakład odrębnie od reszty gminy?
- Typowe rozbieżności w jednostkach samorządowych: faktura w KSeF bez ujęcia w rejestrze częściowym, błędna jednostka na fakturze, odliczenie niezgodne z przewspółczynnikiem.
- Czynności sprawdzające zamiast kontroli podatkowej – wezwanie trafia do gminy, wyjaśnia zakład.
- Odpowiedzialność głównego księgowego: Kodeks karny skarbowy i dyscyplina finansów publicznych.

- Co wdrożyć przed 1 stycznia 2027 r.: comiesięczne uzgodnienie KSeF, rejestrów częściowych i płatności; aktualizację procedury centralizacji VAT; listę kontrolną dla zakładu.

Materiały

Materiały szkoleniowe w wersji elektronicznej.

Program składam z modułów i dopasowuję do rodzaju zakładu oraz dostępnego czasu.